

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos XLI. — Izdan in razposlan dne 13. julija 1904.

Vsebina: Št. 76. Ukaz o naredbah zoper glistavost v rudarstvu.

76.

Ukaz poljedelskega ministrstva v porazumu z ministrstvom za notranje stvari z dne 4. julija 1904. l.

o naredbah zoper glistavost v rudarstvu.

Na podstavi § 220 o. d. z. in § 1 zakona z dne 30. aprila 1870. l. (drž. zak. št. 68) ukazuje poljedelsko ministrstvo v porazumu z ministrstvom za notranje stvari, da se zatare in zabrani razširitev glistavosti v rudarstvu:

§ 1.

V rudarstvu (§ 5 o. d. z.) poslujoče delavce, paznike in uradnike, ki so služili v teku zadnjih petih let, računa od dneva razglasitve tega ukaza, v kakem inozemskem rudarskem okrožju, sme posestnik rudnika nadalje dopuščati na delo pod zemljo samo tedaj, če so bili po predpisu § 6 tega ukaza preiskani, ali imajo gliste (*Ankylostomum duodenale*), in se je pri tem spoznalo, da jih nimajo. Isto velja gledé tistih oseb, ki so bile v zadnjih petih letih pred svojim vstopom v tisti obrat, v katerem službujejo na dan razglasitve tega ukaza v gorenji lastnosti, v delu pri kakem rudniku v inozemstvu, v katerem se je poistinita glistavost, ali ki se ne morejo pravilno izkazati o svojem bivališču v tej dobi.

Preiskave, ki jih je opraviti po spredaj stojećih predpisih, je izvršiti najdalje v dveh mesecih, računa od dneva razglasitve tega ukaza.

Ako izstopi kaka oseba, ki jo je preiskati, pred pretekom te dobe iz rudarske zveze, jo je preiskati še pred njenim izstopom, če ni bila že preiskana.

§ 2.

Ako se je s preiskavami, opravljenimi po § 1, poistinito, da je v kakem rudniku glistavost, velja ta rudnik za sumljivega gledé glist in je preiskavo v njem raztegniti na 10 do 20 odstotkov delavcev pod zemljo in delavcev, ki delajo na nadvennih lomih.

Ako sestoji kako rudarstvo iz več obratnih oddelkov, naj odloči okrožni rudarski urad v porazumu z okrajnim glavarstvom, ali in katere teh oddelkov je šteti za samostojna rudarstva.

V katerem odstotnem postavku in v katerem času je opraviti razširjeno preiskavo po predpisu v prvem odstavku, določa okrajno glavarstvo v porazumu z okrožnim rudarskim uradom po številu poistinitenih obolelosti in po obćih zdravstvenih razmerah rudarstva, potem po času, kako dolgo so oboleli delavci delali v njem.

V osebah, ki se preišćejo, morajo biti zastopane vse vrste delavcev, paznikov in rudarskih uradnikov, ki delajo pod zemljo, oziroma na nadvennih lomih, v tistem odstotnem razmerju, v katerem je sploh treba preiskovati v dotičnem rudarstvu po

oblastvenih odlokih, izdanih o tem. Pred vsem je gledati: na delavske tovariše tistih oseb, ki so obolele na glistavosti, ki so zaradi dolgotrajnega motenega prebavljanja ali zaradi očitne blodosti sumljive glistavosti, na delavce, katerim je izročeno upravljanje straniških naprav in snaženje jame, nadalje na tiste rudniške uslužbence, ki delajo v vlažnih in toplih delih rudniške gradnje.

Po teh predpisih naj določi osebe, ki jih je preiskati, na podstavi mnenja privzetega zdravnika (§ 6) posestnik rudarstva.

Ako dela v kakem rudarstvu manje nego 20 oseb, ki pridejo v poštev za preiskavo, je dati vsaj dve izmed njih preiskati, ali imata gliste.

§ 3.

Ako je po § 2 opravljena preiskava pokazala nadaljnje obolesti za glistami, je treba po nadaljnjih odredbah, ki jih o tem ukrene okrajno glavarstvo v porazumu z okrožnim rudarskim uradom, s ponovno preiskavo jamske kaluže na različnih mestih rudniške gradnje ustanoviti, ali se dajo dotični primeri obolenja zvrčati na prenosnost glistavosti pod zemljo.

Ako se ob preiskavi jamske kaluže niso našla jajca ali ličinke glist, naj določi okrajno glavarstvo v porazumu z okrožnim rudarskim uradom, v koliko se naj v § 2 predpisana preiskava raztegne na druge dele moštva (delavce, paznike in uradnike). Isto velja v primeru, ako se po zdravniškem izreku primeri bolezni niso provzročili s prenosom pod zemljo, če tudi so v jamski kaluži jajca ali ličinke glist.

Ako so se v jamski kaluži našla jajca ali ličinke glist in ako po zdravnikovem izreku ni dvoma, da so bili poistinjeni primeri bolezni provzročeni s prenosom pod zemljo, velja rudarstvo za okuženo po glistah ter je vse moštvo (delavce, paznike in uradnike), ki dela pod zemljo ali na nadnevnih lomih, preiskati po § 6 v dobi, ki jo določijo imenovana oblastva z ozirom na momente, ozamenjene v § 2, odstavku 3. Okrajno glavarstvo v porazumu z okrožnim rudarskim uradom ima pravico zaukazati, da se ta preiskava ponovi.

§ 4.

Ako se dalje dožene, da je v kakem rudarstvu nastala glistavost, je izvršiti potrebne preiskave, da se dožene razširjenost bolezni; pri tem je ravnati v zmislu predpisov §§ 2 in 3 tega ukaza.

§ 5.

Uspeh teh preiskav, ki se izvrše po §§ 1 do 3, prav tako tudi vsako obolest za glistami, ki se primeri pozneje, in uspeh preiskav, ki se izvrše o tej priliki po § 4, naj dotični posestnik rudnika vedno brez odloga naznani pristojnemu okrožnemu rudarskemu uradu ter pove ime in bivališče obolele osebe in kakšno delo je imela; okrožni rudarski urad naj o podanih naznanilih obvesti pristojno okrajno glavarstvo.

§ 6.

Preiskave mora opraviti v bolnicah ali v posebnih preiskovalnih postajah po zdravstveno-oblastvenih navodilih, izdanih za to, postavljeni zdravnik bratovske skladnice ali kak drug zdravnik, ki ga imenuje pristojno okrajno glavarstvo dotičnemu rudarskemu podjetju na njegovo zahtevanje.

Preiskave, ki jih je opraviti po tem ukazu, morajo obsegati mikroskopsko preskušnjo vsaj trojnega blata dotične osebe, ki jo je preiskati, od različnih dni.

§ 7.

Gledé glist sumljiva in z glistami okužena rudarstva naj pristojni okrožni rudarski urad naznani vsem rudarskim podjetjem okraja okrožnega rudarskega urada in predstojnemu rudarskemu glavarstvu.

Prav tako je ravnati, ako se kako glist sumljivo ali z glistami okuženo rudarstvo zopet proglasi za čisto (§ 8).

§ 8.

Z glistami okuženo rudarstvo smejo v § 3 ozamenjena oblastva proglasiti za čisto samo tedaj, ako se s preiskavami, omenjenimi v zadnjem odstavku tega paragrafa, oziroma v § 4, ko so se ponovno opravile, niso dognali novi primeri obolenja. Gledé glist sumljivo rudarstvo je proglasiti za čisto, ako preiskave (§ 2 in § 3, odstavek 2), opravljene v njem, niso pokazale novih primerov obolenja.

§ 9.

Delavce, paznike in uradnike gledé glist sumljivih ali z glistami okuženih rudarstev, ki stopijo iz službe teh rudarstev, je treba dati pred njihovim izstopom preiskati tako, kakor je ozamenjeno v § 6, ali imajo gliste, ako so delali pod zemljo ali na nadnevnih lomih; uspeh te preiskave naj privzeti zdravnik pismeno potrdi dotičnim osebam.

§ 10.

Delavci, pazniki in uradniki, ki so bili z mikroskopsko preiskavo spoznani za glistave, se na delo pod zemljo ne smejo prej zopet pripuščati, nego da je na podstavi zdravniške preiskave, izvršene po § 6, pismeno potrjeno, da se v njihovem blatu niso več našla jajca glist.

Po možnosti je delati na to, da se oddadó za glistami obolele osebe v bolnice v oskrbo.

Tisti, ki se izpusté iz zdravniške oskrbe zdravi, se smejo zopet pripuščati na delo pod zemljo; treba jih je, če se naj pusté dalje v tem delu, vnovič tako preiskati pa ne poprej nego v petem in najpozneje v šestem tednu po odpustu iz oskrbe. Ta preiskava se lahko omeji na mikroskopsko preskušnjo le ene izpraznitve; tudi o tej dodatni preiskavi je izdati preiskovancu potrdilo.

§ 11.

Delavci, pazniki in uradniki, ki se odtegnejo predpisani preiskavi, se ne smejo pripuščati za nadaljnje delo pod zemljo in kadar odidejo od rudniškega obrata, jih mora posestnik rudarstva naznaniti pristojnemu okrožnemu rudarskemu uradu ter povedati njihovo zadnje bivališče in vrsto njihovega opravila. Okrožni rudarski urad mora dotične osebe naznaniti pristojnemu okrajnemu glavarstvu, potem z ozirom na § 12 tega ukaza vsem rudniškim podjetjem okraja okrožnega rudarskega urada in predstojnemu rudarskemu glavarstvu.

§ 12.

Rudniški posestnik sme delavca, paznika ali uradnika, ki je služboval v zadnjih petih letih pred zglasitvijo pri njegovem rudniškem obratu v kakem inozemskem rudarskem okrožju ali v kakem domačem glistavosti sumljivem ali z glistavostjo okuženem rudarstvu, pripuščati na delo pod zemljo, ako je na podstavi zdravniške preiskave, opravljene po predpisu § 6 in ne segajoče dalje nazaj nego dva tedna, pismeno potrjeno, da v njegovem blatu ni glistinih jajc; isto velja v primeru, ako se osebe, ki se zglasé za delo, ne morejo pravilno izkazati o svojem bivališču v zadnjih petih letih.

Ako prestopi katera v prvem odstavku označenih oseb pozneje h kakemu drugemu rudarstvu, ni treba vnovič prinesiti gorenjega dokazila, ako je delala od časa, ko se je izdalo prvo potrdilo, samo v glist prostih obratih.

§ 13.

V §§ 9, 10 in 12 zahtevana zdravniška potrdila o uspehu mikroskopskih preiskav, izvršenih ob posameznih dnevih, je hraniti s službenimi listinami dotičnih oseb na rudniku.

§ 14.

V vsaki obratovani rudarski napravi morajo biti pripravljena namenu primerna stranišča nad zemljo in pod zemljo; njihovo število je določiti tako, da pride tako nad zemljo kakor tudi pod zemljo na vsakih 30 mož največjega števila delavstva vsaj eno stranišče.

Stranišča nad zemljo je napraviti v bližini delavskih stanic ali uvoznih odprtin ter urediti po predpisih stavbnega reda.

Stranišča pod zemljo je namestiti primerno razdeljena na kolikor moči suhih in dobro zračenih mestih rudnika; za straniške bednje je rabiti nepropustne posode, ki se dadó dobro zapirati in lahko prenašati ali prevažati.

Stranišča je treba imeti trajno snažna ter jih vsak dan temeljito razkužiti; straniške bednje je treba v odmerjenih časih na neškodljiv način izprazniti nad zemljo.

§ 15.

V glistavosti sumljivih in z glistavostjo okuženih rudarstvih je število stranišč pomnožiti tako, da pride na vsakih 20 mož največjega števila delavstva vsaj eno stranišče. V obratih omenjene vrste praviloma ne smejo biti delovni kraji od bližnjega rudniškega stranišča bolj oddaljeni nego 300 metrov; od tega ne sme priti več nego 50 metrov na poševne ali navpične preduhe.

§ 16.

Snaženje jamskih prostorov ter straniških naprav in njih redno razkuževanje naj nadzoruje nadzorni ali kak drug zanesljiv organ, ki ga določi za to obratno vodstvo in ki naj morda najdene nedostatke, ako jih ne more sam kar tako odpraviti, naznani obratnemu voditelju ali njegovemu namestniku, da se odpravi.

§ 17.

Vse jamske prostore je imeti snažne; one snažbe je odstraniti in narediti neškodljive. Vozne

in spravljalne poti, kojih podlaga je pod vodo ali močno omehčana, je nasuti s sipom ali pokriti s trdno ležečimi deskami.

§ 18.

V vsakem rudarstvu je skrbeti za zdravo, delavstvu vsak čas dostopno pitno vodo.

V jami delujočim osebam (delavcem, paznikom in uradnikom) je dajati potrebno pitno vodo v zadostni množini in čisto na pripravnih mestih v zaprtih posodah vedno na razpolaganje; zaloga vode se mora vsaj enkrat na dan obnoviti. Shranke pitne vode morajo biti take, da se ne more piti z ustami ob odtočni pipi ter se pipa ne more onesnažiti dotikaje se z rokami; te shranke je treba vsak dan snažiti in najmanj enkrat v vsakem tednu izpariti z vročo vodo ali vodno paro.

§ 19.

V glistavosti sumljivih in z glistavostjo okuženih rudarstvih je napraviti v bližini izvoznih odprtin v zvezi s prostori za oblačenje in preoblačenje, kopalnice za delavce ali druge pripravne umivalnice.

§ 20.

Jamska voda iz rudarstev, okuženih z glistavostjo, se sme porabljati za polnitev vodovoda za

škopljenje pod zemljo ter za škopljenje jamskih prostorov, potem za kopalnice in umivalnice samo toliko, kolikor je dano jamstvo, da ni v njej jaje ali ličink glist.

§ 21.

Rudarje je primerno poučiti o bistvu glistavosti ter o sredstvih, kako se je morejo varovati.

§ 22.

Predpisati potrebne odredbe za izvršitev v §§ 14 do 21 izdanih ukazov v rudarskem obratu je dolžnost pristojnega okrožnega rudarskega urada; kolikor gre za naredbe, ki zadevajo zdravstvene razmere, naj ravna v porazumu s pristojnim okrajnim glavarstvom.

§ 23.

Ta ukaz stopi v moč dne, katerega se razglasi v državnem zakoniku; za izvršitev v njem predpisanih stavbnih naprav in uredeb naj podelé rudarska oblastva primerne robove.

Koerber s. r.

Giovanelli s. r.